

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-05-15

Vår referens

Sanna Jälevik

Utvecklingssamordnare

sanna.jalevik@malmo.se

Revidering av Program för den nationella minoriteten tornedalingar

STK-2026-269

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter. Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer. Policy och program ska ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov av revidering.

Ärendet beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella minoriteten tornedalingar har gått till samt vilka ändringar som föreslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen antar reviderat Program för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli att gälla från och med den 1 juli 2026.

Beslutsunderlag

- Program för den nationella minoriteten tornedalingar
- Malmö stads policy - Nationella minoriter - reviderad 2024
- Remissversion förslag på reviderat program för den nationella minoriteten tornedalingar
- Remissvar servicenämnden
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 260319 § 78
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Funktionsstödsnämnden beslut 260323 § 32 Särskilt yttrande (SD)
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Remissvar förskolenämnden
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260608 Revidering av Program för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli
- Överförmyndarnämnden beslut 260330 § 29
- Remissvar överförmyndarnämnden
- Remissvar tekniska nämnden
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 260325 § 35
- Remissvar stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 260325 § 90 Särskilt yttrande (SD)
- Servicenämnden beslut 260318 § 47
- Miljönämnden beslut 260325 § 76
- Remissvar miljönämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 260327 § 41
- Förskolenämnden beslut 260325 § 35
- Remissvar fritidsnämnden
- Fritidsnämnden beslut 260325 § 64
- Kulturnämnden beslut 260402 § 43
- Remissvar kulturnämnden
- Grundskolenämnden beslut 260325 § 54 Reservation (M)
- Remissvar grundskolenämnden
- Tekniska nämnden beslut 260324 § 71 muntlig Reservation (M)
- Remissvar valnämnden
- Valnämnden beslut 260225 § 13
- Förslag på reviderat program för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-06-08

Kommunstyrelsen 2026-08-12

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Fritidsnämnden

Funktionsstödsnämnden

Förskolenämnden

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Kulturnämnden

Miljönämnden

Servicenämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Valnämnden

Överförmyndarnämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182). Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar (STK-2015-1378) samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer (STK-2016-1419).

Policy och program ska enligt beslut i kommunfullmäktige (STK-2019-1013) ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov att revidering. Översyn samt eventuell revidering ska göras av kommunstyrelsen i samråd med de nationella minoriteterna. Revidering av policy och program har skett i två steg.

Först skedde revidering av Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter, som kommunfullmäktige beslutade om i september 2024 (STK-2024-396).

Under hösten 2024 och 2025 har en översyn därefter pågått av programmen för de nationella minoriteterna: sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar. Under processen har samråd hållits med Malmöbor som tillhör dessa nationella minoriteter. Detta ärende beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella minoriteten

tornedalingar (STK-2019-1017) har gått till samt vilka ändringar som föreslås i programmet.

Aktuella områden för revidering

Sedan programmet reviderades senast 2020 har Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet (STK-2020-963) antagits. Stadskontoret har därför gjort bedömningen att det finns behov av att revidera Program för den nationella minoriteten tornedalingar så att den överensstämmer med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbetssätt.

I samband med översynen av programmet har stadskontoret utifrån rättighetsbaserat arbetssätt även sett behovet att se över programmet i sin helhet utifrån klarspråk.

Stadskontoret har också sett ett behov av ett förtydligande utifrån att de nationella minoritetsspråken inte är exklusiva för en specifik nationell minoritet. För stringens gällande detta för samtliga program för nationella minoriteter, föreslås meänkieli läggas till benämningen; Program för den nationella minoriteten tornedalingar och minoritetsspråket meänkieli.

Stadskontoret har även sett behov av att förtydliga de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydliga att det i bibliotekslag (2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Då alla Sveriges kommuner enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska ha mål för sitt nationella minoritetsarbete ser stadskontoret ett behov av att Malmö stads inriktningsmål på området förtydligas. I samband med att den nya socialtjänstlagen (2025:400) trätt i kraft har även ett behov av revidering identifierats gällande mål om äldreomsorg på meänkieli.

Delaktighet och inflytande i arbetet med revideringen

Den 19 november 2024 hölls ett öppet samråd för tornedalingar gällande revideringen av programmet. De tornedalingar som deltog gavs även möjlighet att lämna skriftliga synpunkter via mejl efter samrådet. Samrådsdeltagarna var över lag nöjda med de ändringarna i utkastet till reviderat program.

Samrådet ansåg det viktigt att:

- Inriktningsmålen är tydliga och specifika, i stället för att vara allmänt hållna. Målen behöver uppdateras utifrån att Malmö stad nu har kontakt med den tornedalska målgruppen.

- Inriktningsmålen som handlar om att medvetenheten om den tornedalska minoriteten och dess rättigheter enligt lagen ska höjas både för Malmöbor och kommunanställda, borde ändras så att ordet ”medvetenhet” ändras till ”kunskap” i stället.
- I stället för att sträva efter att erbjuda blanketter och information på meänkieli vore bättre att fokusera på att tillhandahålla utbildning i språket, till exempel genom att ordna språkcaféer eller andra liknande aktiviteter. Det är få som kan tala meänkieli. Av de som talar är det många som inte behärskar skriftspråket.
- Aktiviteter för olika åldersgrupper skulle kunna stärka språkets användning och kulturens överföring till yngre generationer.
- Tornedalska äldre Malmöbor skulle kunna uppleva att det är fördelaktigt att bo på ett finskspråkigt äldreboende, vilket det ju finns möjlighet till i Malmö som är del av det finska förvaltningsområdet. Detta då meänkieli och finska är lika varandra och för äldre tornedalingar kan det kännas naturligt att kalla det språk de talar för finska.
- Att Malmö stad synliggör meänkieli och tornedalsk kultur på olika sätt lyfts. Samrådsdeltagarna lyfter fram flertalet idéer på hur detta skulle kunna göras. Förslagsvis genom om att synliggöra tornedalingars lokala historia i Malmö genom säsongsarbete med att plocka sockerbetor och utforska hur likheten mellan Tornedalen och Malmö kan synas i upplevelsen av "gränslandet".
- Det är viktigt att skapa möjligheter för möten och gemenskap. Förslag lyfts om att arrangera aktiviteter vid datum som är viktiga för minoriteten, som meänkielidagen den 27 februari eller kvänsfolkets dag den 16 mars. Att göra aktiviteter 15 juli på tornedalingarnas dag kan vara svårt eftersom många är uppe i Tornedalen då.
- Öka kunskap och tillgången till möjligheten att inhämta kunskap om minoriteten, exempelvis genom att erbjuda litteratur på biblioteken.
- Synliggör tornedalska kulturarbetare och låt dem bidra till arrangemang där minoriteten kan känna igen sig och spegla sin identitet.

I tillägg till samråd har de fyra nationella minoriteterna kunnat ta del av programförslagen och inkomma med skriftliga synpunkter via ett webbformulär på malmo.se/nationellaminoriteter. Webbenkäten var öppen mellan den 15 februari och den 15 mars. Svaren kunde lämnas in anonymt och deltagarna kunde välja att inte ange sin e-postadress. Trots att information om enkäten spreds brett i de för Malmö stad tillgängliga kanaler, som exempelvis Malmö stads Facebook-konto och Instagram,

malmo.se och Komin, inkom väldigt få svar på enkäten. De två enkätsvaren gällande programmet för tornedalingar lyfte vikten av möjligheten att föra vidare meänkieli till kommande generationer samt behovet av tydlig information om rätten till modersmålsundervisning i meänkieli.

Förslag på ändringar i programmet

Utifrån de av stadskontoret identifierade aktuella områden för revidering samt synpunkter och förslag som lyfts av samrådsdeltagare har ett utkast till reviderat Program för den nationella minoriteten tornedalingar tagits fram av stadskontoret. Synpunkter och förslag från samråd beaktas i det reviderade programmet alternativt i det kommande arbetet med implementering av programmet.

Följande förtydliganden, uppdateringar och tillägg har gjorts i förslaget till reviderat program:

- Ny benämning för programmet föreslås bli Program för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli.
- Utifrån Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet ska Malmö stad arbeta rättighetsbaserat, vilket också förtydligas i förslaget till reviderat program.
- Förtydligande har gjorts gällande de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydligande om att det i bibliotekslag (2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.
- Redaktionell genomgång har gjorts av programmet i sin helhet utifrån klarspråk. Detta innebär redaktionella ändringar som inte ändrar policyns innehåll. Syftet med dessa ändringar är att göra programmets disposition och innehåll lättare att läsa och ta till sig. Den redaktionella genomgången innefattar även rubriksättning.
- Förtydligande har gjorts av hur Malmö stad arbetar med tornedalingars rättigheter, meänkieli och samråd utifrån programmet.
- De målsättningarna som i programmet tidigare handlat om att höja medvetenhet om den tornedalska minoriteten och dess rättigheter. Dessa föreslås ändras till att ”höja kunskap om”.

- Målsättningar i programmet har tidigare handlat om att höja medvetenhet om den tornedalska minoriteten och dess rättigheter. Dessa föreslås ändras till att ”höja kunskap om”.
- Inaktuella skrivningar om att Malmö stad inte har kontakt med tornedalingar i Malmö har tagits bort. Så även skrivning gällande antal tornedalingar i Malmö.
- Förtydligande har gjorts av programmets inriktningar genom att benämna dess arbetsområden som inriktningsmål. Inriktningsmålen har dispositionsmässigt ordnats så att de inriktningsmål som gäller tornedalingar ligger först och de som gäller meänkieli ligger därefter.
- Förtydligande har gjorts gällande inriktning för arbetet med att främja möjligheter för tornedalska Malmöbor att behålla och utveckla sin kultur.
- Förtydligande har gjorts kring inriktningar för arbetet med de språkliga rättigheterna gällande meänkieli.
- De delar som gäller äldreomsorg, har ändrats så att de stämmer överens med den nya socialtjänstlagen (2025:400). Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk hänvisar sedan 1 juli 2025 genom 18 § dit och anger att rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas omvårdnad inom ramen för äldreomsorgen på de nationella minoritetsspråken regleras i 8 kap. 6-9 §§ socialtjänstlagen.
- I tillägg till tornedalingarnas dag den 15 juli, har fler viktiga dagar för minoriteten lagts till. Dessa är meänkielidagen den 27 februari och kvänsfolkets dag den 16 mars.
- Beskrivningen av tornedalingar och meänkieli har lyfts fram under en egen rubrik. Beskrivningen togs fram med i dialog med Svenska Tornedalingars Riksförbund i samband med den förra revideringen av programmet.
- Förtydligande har gjorts av uppföljningsansvaret och när revidering av programmet ska ske.

Remissinstansernas yttranden

Samtliga nämnder ombads särskilt kommentera förslaget utkast till reviderat program för tornedalingar utifrån stadskontorets remissfrågor. Dessa var:

1. Har er nämnd några övergripande synpunkter på innehållet i det förslagna programmet för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli?

2. Vilka möjligheter och utmaningar ser er nämnd med de ändringar som gjorts i föreslaget program?

Nedan redovisas en sammanfattning av remissinstansernas yttranden. Valnämnden har avstått från att yttra sig.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden delar programmets intentioner och ser samtidigt möjligheter att ytterligare stärka arbetet med de nationella minoriteterna. Samtidigt efterfrågar nämnden tydligare ansvarsfördelning mellan nämnderna och stadskontoret, en övergripande samordningsstruktur för arbetet med nationella minoriteter samt ökat stöd i form av stadsgemensam expertis och rådgivning. Arbetsmarknads- och socialnämnden ser positivt på ökad involvering i samråd från nämndens sida.

Nämnden lyfter även önskemål om en kompletterande beskrivning av tornedalings nuvarande situation i Malmö samt mer konkreta mål, aktiviteter och vägledning i programmet. Arbetsmarknads- och socialnämnden saknar i revideringen en uppföljning av programmets effekter, vilket försvårar bedömningen av förändringarnas ändamålsenlighet. Arbetsmarknads- och socialnämnden välkomnar inriktningsmålet gällande att höja medarbetares kunskap om den tornedalska minoriteten och dess rättigheter enligt lag, men ser behov av tidsmässiga och ekonomiska resurser för detta.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden välkomnar förtydligandet av stadens ansvar i förhållande till ny lagstiftning och bedömer att det reviderade programmet inte medför några förändringar i nämndens arbete avseende nationella minoriteters rättigheter. Nämnden framhåller att nationella minoriteter har olika förutsättningar och behov, vilket kräver ett differentierat och anpassat arbetssätt för att säkerställa en likvärdig tillgång till rättigheterna.

Nämnden betonar vidare att stadskontorets kompetens och etablerade samrådskanaler utgör ett viktigt stöd för nämnderna och ser behov av ett tydligare samordnande och stödjande ansvar från kommunstyrelsen, inklusive gemensamma strukturer för expertstöd, rådgivning och samråd. Stöd behövs även för det praktiska genomförandet i att kunna kommunicera muntligt och i text på meänkieli med Malmöbor som önskar detta. Fritidsnämnden välkomnar målet om kunskapshöjning om nationella minoriteter men understryker behovet av både kompetens- och resurstöd för genomförandet. Nämnden anser även att inriktningsmålet gällande barns kulturella identitet bör omfatta samtliga skolformer.

Funktionsstödsnämnden

Nämnden välkomnar det reviderade programmet för den nationella minoriteten

tornedalingar och ser positivt på att kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter har förtydligats. Det är också positivt att den tornedalska gruppen involverats i översynen samt att programmet genomgått klarspråksgranskning. Vidare välkomnar nämnden att arbetsgivarperspektivet stärkts och att inriktning ändrats från att höja medvetenhet om, till att höja kunskap om de nationella minoriteterna och deras rättigheter. För att säkerställa en likvärdig kunskapsnivå i staden bör kunskapshöjande insatser samordnas centralt inom ramen för arbete med mänskliga rättigheter.

Nämnden bedömer att det finns behov att klargöra hur genomförandet av programmen ska ske inom ramen för stadens övergripande styrning av arbetet med mänskliga rättigheter. Ett gemensamt och samordnat förhållningssätt är av betydelse för att säkerställa en enhetlig tillämpning i stadens verksamheter. Nämnden efterfrågar därför en mer konkret styrkedja och samordning samt tydligare indikatorer och resultatmål.

Sverigedemokraterna (SD) inkommer med ett särskilt yttrande.

Förskolenämnden

Förskolenämnden ser positivt på ett samlat och samordnat utvecklingsarbete från staden gällande de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken. Förskolenämnden välkomnar också förtydligandet av kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter. Förskolenämnden ser att det är positivt att det föreslagna programmet lägger en större betoning på språket meänkieli då detta ligger i linje med skrivelserna i förskolans läroplan.

Förskolenämnden önskar påtala den betydande utmaningen med att erbjuda barn i förskolan möjlighet att utveckla meänkieli. Målsättningen om att höja kunskapen om den nationella minoriteten tornedalingar och meänkieli välkomnas, men samtidigt bör det framhållas att det saknas undervisningsmaterial om den nationella minoriteten tornedalingar riktat mot förskola, samt att det kan vara utmanande att organisera fortbildning för pedagogisk personal utanför barngrupp. I inriktningsmål 5 föreslår förskolenämnden att nuvarande förslag gällande förskola tas bort då detta redan är en del av förskolans uppdrag.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden ställer sig positiv till det reviderade programmet för den nationella minoriteten tornedalingar. Förslaget bedöms vara väl utformat i förhållande till det som framgår i skollagen, barnkonventionen samt Malmö stads övergripande policy för nationella minoriteter. Grundskolenämnden ser mycket positivt på barnrättsperspektivet. Att tydliggöra rätten till modersmålsundervisning i meänkieli, utan krav på förkunskaper eller dagligt umgängesspråk, är av stor vikt för att stärka elevernas kulturella identitet. Nämnden vill lyfta fram att en ökad efterfrågan på

meänkieli innebär en utmaning givet den nationella bristen på behöriga modersmåls lärare. Genom att inkludera tornedalsk historia och kultur i undervisningen genom flaggdagar och kulturella inslag, ges skolorna konkreta verktyg för att leva upp till läroplanens mål.

I likhet med grundskolenämndens ställningstagande i förhållande till andra handlingsplaner vill grundskolenämnden belysa att rektor enligt skollagen ansvarar för beslut om kompetenshöjande insatser utifrån den enskilda skolans lokala behov. Skrivningar om fortbildning bör därför medge en viss flexibilitet i genomförandet för att vara ändamålsenliga och genomförbara utifrån de nationella styrdokumentet för skolan.

Moderaterna (M) reserverar sig muntligen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att det föreslagna programmet för den nationella minoriteten tornedalingar är bra och tydliggör förutsättningarna för Malmö stad och nämnden att arbeta för den nationella minoritetens mänskliga rättigheter. Nämnden påpekar vikten av att arbetet med handlingsplan för romer, planer mot rasism och program för nationella minoriteter samordnas av stadskontoret på ett systematiskt sätt inom ramen för arbetet med mänskliga rättigheter med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter som en övergripande plan.

Implementering och genomförande i nämndens verksamheter skulle underlättas om samtliga nationella minoriteter återfinns i ett samlat program. Nämnden påpekar att nämndens arbete med att implementera och följa upp det reviderade programmet kommer att kräva förtydligande från stadskontoret, exempelvis genom kunskapsstöd.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ställer sig positiv till stora delar av revideringen. Klarspråkperspektiv är tydligare och stärker samtidigt programmets förankring i policyn för mänskliga rättigheter. Nämnden ser även positivt på att programmet har reviderats i syfte att överensstämma med den nya socialtjänstlagen (2025:400). Nämnden har önskemål om tydliga samordnande strukturer från stadskontoret, och att nämndens respektive kommunstyrelsens roll framgår i programmet. Nämnden är positiv till kunskapshöjning om den tornedalska minoriteten, men ser brist på tydlighet om under vilka former detta ska ske och följas upp. Det finns redan utmaningar i nämndens verksamheter med tillräcklig bemanning för att möjliggöra kunskapshöjande utbildningar.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden anser att inriktningsmålet gällande äldreomsorg på meänkieli är formulerat i enlighet med det befintliga lagkravet och att det ligger på

samma ambitionsnivå, vilket är positivt. Nämnden bedömer att det i dagsläget finns betydande genomförandeutmaningar kopplade till lagkravet. Dessa avser dels generella svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom äldreomsorgen, dels ytterligare utmaningar att rekrytera personal som även uppfyller språkrav. Möjligheterna att kartlägga och tillvarata befintlig språkkompetens begränsas dessutom av gällande regelverk kring särskilt skyddsvärda personuppgifter.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ser positivt på förslag på reviderat program för den nationella minoriteten tornedalingar och anser det grundligt genomarbetat och väl förankrat i rådande lagstiftning om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Gällande kunskapshöjning lyfts i nämndens yttrande att i programmet önskat fokus på de nationella minoriteternas kulturer kan medföra ett behov att ta in extern kompetens om respektive minoritet och dess kultur. Att Malmö stad i samråd med tornedalska Malmöbor ska finna sätt att främja möjligheter för minoriteten att behålla och utveckla sin kultur, lyfter kulturnämnden fram som en utmaning då Malmö stad inte har rutiner för regelbundna samråd med den tornedalska minoriteten. Samrådsformer för frågor samråd kring tornedalsk kultur med tornedalska Malmöbor behöver därför utvecklas, bland annat genom samverkan med stadskontoret.

I texten till det fjärde inriktningsmålet ("Möjligheter för den tornedalska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur i Sverige ska främjas") noteras ett skrivfel. Det anges att Malmö stad i samråd med tornedalska Malmöbor ska finna sätt att främja möjligheter för den samiska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur. Den grupp det syftas på här är den tornedalska minoriteten, inte den samiska.

Miljönämnden

Miljönämnden anser att stadskontorets samordnande och stödjande roll behöver förtydligas i det stadsövergripande samlade minoritetsarbetet, för att bistå nämnderna med nödvändiga förutsättningar i genomförandet av reviderade program. Ett stadsövergripande sammanhållet arbete och stöd från stadskontoret stärker nämndernas förutsättningar att genomföra det reviderade programmet för den tornedalska minoriteten – och för de andra minoriteterna. Miljönämnden har behov av stöd inom flera områden för att möjliggöra genomförandet av programmet utifrån nämndens uppdrag. De områden som lyfts är samråd med den tornedalska minoriteten, språkstöd gällande meänkieli samt kunskapshöjning och kommunikation.

Servicenämnden

Servicenämnden ställer sig övervägande positiv till den föreslagna revideringen och ser särskilt positivt på att programmet har anpassats för att överensstämma med stadens policy för mänskliga rättigheter. De nya inriktningsmålen skapar även bättre struktur

och styrning än tidigare versioner. Nämnden ser klarspråk som en förutsättning för ett rättighetsbaserat arbetssätt och noterar att programmen språkligt har förbättrats jämfört med tidigare versioner, men ser behov av en språklig översyn för ökad tydlighet och konsekvens.

Servicenämnden efterfrågar av en tydligare ansvarsfördelning och samordning mellan stadskontoret och nämnderna, där stadskontoret samordnar den stadsövergripande kommunikationen samt tar fram gemensamma kunskapsunderlag och utbildningsinsatser, medan respektive nämnd och förvaltning ansvarar för genomförandet inom sitt verksamhetsområde.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden stödjer programmet och de revideringar som föreslås.

Stadsbyggnadsnämnden har inga synpunkter på ändringarna i programmet utan ser endast positivt på det som justerats. Möjligheterna med de ändringar som gjorts är att på nytt synliggöra de nationella minoriteter som finns i Malmö, i detta fall tornedalingar, med syfte att höja den generella kunskapen om deras rättigheter och kultur.

Sverigedemokraterna (SD) inkommer med ett särskilt yttrande.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget till reviderat program för den nationella minoriteten tornedalingar samt minoritetsspråket meänkieli och vill inledningsvis framhålla att programmet på ett förtjänstfullt sätt beskriver minoritetens historia, språkliga varieteter och identitetsmångfald. Programmet är välstrukturerat och innehåller en pedagogisk beskrivning av tornedalingar som nationell minoritet. Särskilt värt att framhålla är att programmet på ett respektfullt och nyanserat sätt redogör för meänkielis tre dominerande varieteter samt de alternativa identiteterna lantalaiset och kväner. Vidare är det positivt att programmet tydligt anger viktiga dagar för uppmärksammande.

Tekniska nämnden ställer sig positiva till att programmet under mål 6 innehåller en skrivning om rätt att använda meänkieli i kontakt med Malmö stad, vilket är i linje med lagstiftningens intentioner. Detta är en väl avvägd skrivning som tydliggör rättigheten samtidigt som den beaktar kommunens praktiska förutsättningar. Vid granskningen noterar nämnden att det under mål fyra förekommer en felaktig hänvisning till ”den samiska minoriteten” där det uppenbarligen avses den tornedalska.

Moderaterna (M) reserverar sig muntligen.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden delar programmets intentioner och ser möjligheter att

ytterligare stärka arbetet med de nationella minoriteterna. Samtidigt efterfrågar nämnden tydligare ansvarsfördelning mellan nämnderna och stadskontoret, en övergripande samordningsstruktur för arbetet med nationella minoriteter samt ökat stöd i form av stadsgemensam expertis och rådgivning.

Överförmyndarnämnden ser positivt på ökad involvering i samråd från nämndens sida. Nämnden lyfter även önskemål om en kompletterande beskrivning av tornedalingars nuvarande situation i Malmö samt mer konkreta mål, aktiviteter och vägledning i programmet. Överförmyndarnämnden saknar i revideringen en uppföljning av programmets effekter, vilket försvårar bedömningen av förändringarnas ändamålsenlighet. Överförmyndarnämnden välkomnar inriktningsmålet att medarbetares kunskap om den tornedalska minoriteten och dess rättigheter enligt lagen ska höjas, men ser behov av tidsmässiga och ekonomiska resurser för detta.

Stadskontorets bedömning

Eftersom samtliga fyra program för de nationella minoriteternas judar, urfolket samer, tornedalingar och sverigefinnar revideras samtidigt har stadskontoret gjort bedömningen att det finns en poäng med att programmen ska utgå ifrån samma struktur, men med justeringar utifrån respektive nationella minoritets behov. Även tjänsteskrivelserna följer ett liknande upplägg för att det ska bli lättare att följa de fyra ärendenas gång, så även denna tjänsteskrivelse gällande den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli.

Stadskontoret har genom att identifiera aktuella områden för revidering uppdaterat programmet så att det stämmer överens med gällande policys för mänskliga rättigheter och nationella minoriteter. Förtydligandet om hur programmet utgår från Malmö stads policy för mänskliga rättigheter lyfter fram kopplingen till arbetet med mänskliga rättigheter och samt policyns fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Stadskontoret menar också att den redaktionella genomgången av programmet, gör den mer lättförståelig och lättläst. Inriktningsmålen skapar tydligare inriktningar för arbetet med tornedalingars rättigheter utifrån minoritetslagstiftningen.

Genom samråd har tornedalska Malmöbor fått möjlighet till delaktighet och inflytande gällande programmets innehåll och inriktningar. Stadskontoret bedömer att de synpunkter som framkommit beaktats så långt det är möjligt i revideringen av programmet och kommer i övrigt att beakta övriga inkomna synpunkter och förslag i det kommande utvecklingsarbetet inom området. Delaktighet har även möjliggjorts via en webbenkät på malmo.se. Mot bakgrund av det låga antalet inkomna enkätsvar bedömer stadskontoret dock att underlaget från enkäten inte är tillräckligt för att motivera förändringar i programförslaget.

Majoriteten av nämndernas remissyttranden är positiva till programförslaget och dess innehåll. Den språkliga genomgången utifrån klarspråk välkomnas av nämnderna och så även kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet och rättighetsbaserat arbetssätt. Specifikt för förslaget gällande programmet för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli, lyfter nämnderna det positivt hur meänkieli, dess språkliga varieteter och den tornedalska kulturens mångfald synliggörs, Skrivningen om rätten att använda meänkieli i kontakt med Malmö stad bedöms som tydlig, relevant och väl avvägd i förhållande till praktiska förutsättningar.

Arbetsmarknads- och socialnämnden och överförmyndarnämnden lyfter i sina remissyttranden att revideringen saknar en tydlig uppföljning av programmets effekter, vilket enligt nämnderna försvårar möjligheten att bedöma förändringarnas ändamålsenlighet över tid. Stadskontoret noterar dessa synpunkter och ser att behovet av en mer systematisk uppföljning är relevant att beakta i den fortsatta utvecklingen av arbetet med programmets genomförande och uppföljning.

Stadskontoret bedömer att det utifrån nämndernas remissyttranden i sin helhet endast finns en mindre ändring som behöver göras i samtliga fyra programförslag, samt en redaktionell ändring i programmet för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli. De flesta av nämndernas önskemål om förtydliganden om ansvar, samordning och stöd ser stadskontoret kan hanteras inom ramen för det fortsatta samordningsarbetet.

Nedan följer en beskrivning om stadskontorets förslag på ändring i samtliga fyra programförslag utifrån nämndernas remissyttranden. Därefter följer stadskontorets förslag på redaktionella ändringar i programmet för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli, utifrån remissinstansernas synpunkter. Avslutningsvis redovisas stadskontorets förtydliganden om samråd med tornedalingar, utmaningar kopplat till det nationella minoritetsspråket meänkieli samt ansvar, samordning och stöd i programmets genomförande.

Förslag på ändring i samtliga fyra program

Förskolenämnden föreslår en ändring inriktningsmål fem, med rubriken ”Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas”. Förskolenämnden önskar att nuvarande förslag gällande förskola tas bort då detta redan är en del av förskolans uppdrag. Fritidsnämnden lyfter å andra sidan att inriktningsmålet gällande barns kulturella identitet bör omfatta samtliga skolformer. Eftersom önskemål om att lägga till övriga skolformer varken framförts av grundskolenämnden eller gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, gör stadskontoret bedömningen att föreslå ändring av

inriktningsmålet utifrån förskolenämndens förslag. Stadskontoret föreslår att inriktningsmål fem ska ändras att lyda enligt nedan i samtliga fyra program:

”5. Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas

Malmö stad ska i samråd med barn och unga utveckla hur tornedalska barn och ungas möjligheter till utveckling av kulturell identitet kan beaktas i stadens verksamheter.”

Stadskontoret bedömer att denna formulering ger möjlighet att arbeta bredare med inriktningsmålet utan att begränsa de verksamheter som är relevanta för inriktningsmålet innan samråd genomförts med barn och unga.

Förslag på ändring i programutkastet för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli

Kulturnämnden och tekniska nämnden påpekar i sina yttranden behovet av en redaktionell ändring i programutkastet. I texten till det fjärde inriktningsmålet om att främja möjligheter för den tornedalska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur i Sverige noteras ett skrivfel. Det anges att Malmö stad i samråd med tornedalska Malmöbor ska finna sätt att främja möjligheter för den samiska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur. Den grupp det syftas på här är den tornedalska minoriteten, inte den samiska. Stadskontoret ändrar skrivfelet i enlighet med nämndernas förslag.

Stadskontorets förtydliganden

Avslutningsvis följer nedan stadskontorets förtydliganden gällande samråd med tornedalingar, utmaningar kopplat till det nationella minoritetsspråket meänkieli samt nämndernas önskemål gällande förtydliganden om ansvar, samordning och tillgång till stöd i genomförandet av programmet.

Samråd med tornedalingar

Kulturnämnden lyfter fram samråd som en utmaning då Malmö stad inte har rutiner för regelbundna samråd med den tornedalska minoriteten. Samrådsformer för frågor samråd kring tornedalsk kultur med tornedalska Malmöbor behöver därför utvecklas, bland annat genom samverkan med stadskontoret. Flera av nämnderna lyfter behovet av stöd just kopplat till samrådsformer i sina remissyttranden. Stadskontoret bedömer att samrådsformer för tornedalingar med fördel tas fram i dialog med förvaltningarna. Utgångspunkten för utformningen av samrådsstruktur bör vara de frågor som tornedalska Malmöbor själva lyfter som särskilt angelägna.

Utmaningar kopplat till det nationella minoritetsspråket meänkieli

Förskolenämnden påtalar i sitt remissyttrande den betydande utmaningen med att erbjuda barn i förskolan möjlighet att utveckla meänkieli och framhåller att det saknas undervisningsmaterial om den tornedalska minoriteten riktat mot förskola. Det kan

även vara utmanande att organisera fortbildning för pedagogisk personal utanför barngrupp.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden lyfter även utmaningar kopplat till äldreomsorg på meänkieli. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden bedömer att det i dagsläget finns betydande genomförandeutmaningar kopplade till lagkravet, dels generella svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom äldreomsorgen, dels ytterligare utmaningar att rekrytera personal som även uppfyller språkrav.

Även grundskolenämnden framför utmaningen med lärarförsörjning i meänkieli. Grundskolenämnden ser programmets förtydligande om rätten till modersmålsundervisning i meänkieli, utan krav på förkunskaper eller dagligt umgängesspråk, vara av stor vikt för att stärka elevernas kulturella identitet. Fritidsnämnden och miljönämnden i sin tur lyfter behovet att språkstöd gällande meänkieli i genomförandet av programmet.

Stadskontoret delar uppfattningen om utmaningen med att rekrytera av personal med personal med språkkompetens i meänkieli och ser med fördel att rekryteringsutmaningen kan lyftas i dialog med förvaltningarna utifrån stadskontorets samordnande roll i arbetet med programmet.

Ansvar, samordning och tillgång till stöd

De yttranden som inkommit från stadens nämnder visar en bred samsyn kring behovet av att stärka programmets genomförbarhet genom förtydliganden gällande ansvar, samordning och tillgång till stöd.

I flera yttranden lyfts behovet av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen, stadskontoret och stadens nämnder. Nämnderna efterfrågar särskilt klarhet i:

- stadskontorets roll i att samordna, stödja och följa upp det stadsövergripande arbetet
- kommunstyrelsens ansvar för övergripande styrning och gemensamma strukturer
- nämndernas ansvar för genomförandet inom respektive verksamhetsområde.

Flera nämnder betonar även behovet av en mer sammanhållen och systematisk samordning av stadens arbete med nationella minoriteter. Detta gäller såväl samordning mellan olika styrdokument inom ramen för arbetet med mänskliga rättigheter som samordning av samråds- och konsultationsprocesser.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden framför i sitt yttrande att implementering och genomförande av programmen för nationella minoriteter skulle underlättas om samtliga nationella minoriteter återfinns i ett samlat program. Stadskontoret bedömer att det i dagsläget inte att det vore möjligt att samla samtliga fem nationella minoriteter i ett program eftersom samordningsansvaret är delat. Kommunstyrelsen har ansvaret för samordningen av arbetet med de nationella minoriteterna judar, urfolket samer, sverigefinnar och tornedalingar, medan kulturnämnden ansvarar för samordningen av den nationella minoriteten romer. I ärendet för genomlysning av stadens samlade arbete med romsk inkludering (STK-2025-834) föreslås samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer överflyttas från kulturnämnden till kommunstyrelsen. Beslutar kommunfullmäktige i enlighet med förslaget ser stadskontoret att ett gemensamt program i framtiden möjligtvis skulle kunna vara ett sätt att organisera styrningen på området. Stadskontoret vill dock framhålla att nationella minoriteters skilda förutsättningar och behov fortsatt behöver beaktas i det fortsatta arbetet.

Av inkomna yttranden framgår även att en tydlig majoritet av nämnderna efterfrågar ökat och samordnat stöd avseende kunskapshöjning, utbildning och kompetensutveckling inom området nationella minoriteter. Stadskontoret bedömer att dessa behov kan bemötas genom vidareutveckling och samordning av befintligt stöd på Malmö stads plattform för mänskliga rättigheter samt utveckling av utbildningar på Malmö stads utbildningsplattform.

Grundskolenämnden understryker i sitt yttrande att rektor enligt skollagen ansvarar för beslut om kompetenshöjande insatser utifrån den enskilda skolans behov. Programskrivningar om fortbildning av personal bör därför enligt grundskolenämnden medge en viss flexibilitet i genomförandet för att vara ändamålsenliga. Stadskontoret bedömer att formuleringarna om kunskapshöjning i programförslaget är generellt hållna och därmed inte inskränker rektorers beslutsfattande gällande kunskapshöjande insatser.

Stadskontoret bedömer att synpunkterna gällande ansvar, samordning och tillgång till stöd inte föranleder ändringar i förslaget till program för den nationella minoriteten tornedalingar och nationella minoritetsspråket meänkieli, men ser utifrån nämndernas yttranden ett behov av att bemöta nämndernas behov i det kommande arbetet med stadskontorets samordning av programmen för de nationella minoriteterna och nationella minoritetsspråken.

Stadskontoret ser ett behov av att ha ett större fokus på att utveckla och leda uppföljning och analys av kommunens verksamheter framöver. Vidare behövs en utvecklad uppsikt över grunduppdragen och förtydligande av stadskontorets position där stadskontoret ska rikta, utmana och förstärka utvecklingskraften i staden.

Vad gäller nämndernas önskemål om förtydliganden i relation till ansvar för och samordning av programmen för de nationella minoriteterna och nationella minoritetsspråken, bedömer stadskontoret att förvaltningarnas roll i genomförandet av programmen samt formerna för stadskontorets samordning, stöd och uppföljning, behöver tydliggöras över tid. Arbetet med att utveckla stadskontorets uppsikt över grunduppdragen och förtydligandet av stadskontorets position bedöms kunna bidra till ökad klarhet i ansvarsfördelning och styrning. Stadskontoret bedömer även att det kommer att bidra till stärkt uppsikt och bättre samordning av stadens arbete med nationella minoriteter och nationella minoritetsspråk, i linje med de synpunkter som framförts av stadens nämnder.

Ansvariga

Isabelle Henningsson Nämndsekreterare

Ana Maria Deliv Avdelningschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör